

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ข้อมูลการศึกษานำร่อง

ข้อมูลการศึกษานำร่อง

วิเคราะห์ข้อมูล

ที่ได้จากการศึกษานำร่องเกี่ยวกับแหล่งสนับสนุนการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรม การแสวงหาการดูแลสุขภาพของบิดา-มารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบทางเดินหายใจในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในชุมชน

วิธีการศึกษา

- ชักประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคกลุ่มนี้ย้อนหลังภายในระยะเวลา 3 เดือน
- ดูจากหลักฐานประวัติการตรวจรักษาจากสถานีนอามัย
- ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามเนื้อหาที่เตรียมไว้แล้ว คือ
 - เมื่อบุตรของท่านเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบทางเดินหายใจ ท่านมีวิธี

การดูแลหรือการรักษาอย่างไร

- มีบุคคลใดบ้างที่มีการติดต่อสัมพันธ์ด้วยขณะที่บุตรเจ็บป่วยและเกี่ยวข้องกับลักษณะ

ใดกับท่าน

- บุคคลเหล่านั้นมีการช่วยเหลือลักษณะใดบ้าง

ผลการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน :

หมู่บ้านโคกประสิทธิ์ เป็นหมู่บ้านขนาดกลางมีจำนวนหลังคาเรือน 105 หลังคาเรือน ห่างจากอำเภอกมลาไสย เป็นระยะทาง 40 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะ 60 กิโลเมตร มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง สถานีนอามัย 1 แห่ง วัด 2 แห่ง ลักษณะบ้านเรือนเป็นบ้านไม้สองชั้น ใต้ถุนโล่ง ตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ชิดกันค่อนข้างแออัด การคมนาคมสะดวกสบายมีรถโดยสารประจำทางไปอำเภอ และจังหวัดวันละ 2 เที่ยว มีกองทุนยาและศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน 1 แห่ง ร้านค้าขายของชำและสินค้าทั่วไป 2 แห่ง

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมโดยการทำนา และมันสำปะหลัง ฐานะเศรษฐกิจยากจนไปจนถึงปานกลาง ความสัมพันธ์ของบุคคลภายในหมู่บ้านมีลักษณะความเป็นเครือญาติสูง มีวัฒนธรรมการเคารพนับถือผู้อาวุโส (ทั้งอายุ และการนับตามสายเลือด) มีการไปมาหาสู่และช่วยเหลือกันและกันในด้านการประกอบอาชีพ และการไปเยี่ยมเยียนเวลาเจ็บป่วย การมีครอบครัวส่วนใหญ่พบว่าเป็นครอบครัวเดี่ยวถึง 72 หลังคาเรือน เมื่อลูกสาวหรือลูกชายแต่งงานแล้วจะแยก

เรือนไปอยู่ต่างหากบริเวณใกล้เคียงกับครอบครัวเดิม สำหรับครอบครัวขยายจะมีลักษณะที่ครัวเรือนนั้นมีบุตรสาว หรือบุตรชายเพียงหนึ่งคน เมื่อแต่งงานแล้วจึงให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ามาอยู่ร่วมกัน สำหรับการเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน โดยเฉพาะครอบครัวใดที่มีบุตรเป็นคนแรก ตา-ยาย หรือ ปู่-ย่า จะช่วยเลี้ยงดูร่วมกับมารดา ส่วนบุตรคนลำดับต่อไปนั้น มารดาจะดูแลเองเป็นส่วนใหญ่ จนกว่าเด็กจะสามารถเข้าโรงเรียนได้ มารดาจึงจะไปทำงานต่างหมู่บ้าน หรือต่างจังหวัดเป็นเวลานาน ๆ ได้

ภาวะสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียนพบว่า ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่ที่พบบ่อยที่สุด และทุกฤดูกาลคือ ไข้หวัด รองลงมาคืออุจจาระร่วง (จากรวบรวมรายงานประจำปีสถานีนามัยบ้านโคกประสิทธิ์, 2537) จำนวนการมารับบริการเมื่อเปรียบเทียบกับเด็ก 0-5 ปี ทั้งหมดนั้นพบว่า มีการรับบริการโดยเฉพาะการฉีดวัคซีน การตรวจสุขภาพร้อยละ 96 ที่ไม่ครบร้อยละ 100 เนื่องจากบิดามารดาเด็กนำเด็กไปต่างจังหวัดด้วยในการประกอบอาชีพ

การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การช่วยเหลือที่บุคคลได้รับจากการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งช่วยให้ผู้ที่ได้รับบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นนั้น ความเข้าใจของมารดาเด็กเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมคือ การได้รับการช่วยเหลือที่สามารถมองเห็นจับต้องได้ ซึ่งเน้นเกี่ยวกับ การช่วยเหลือที่เป็นวัตถุวิสัย ผู้ศึกษาจึงได้นำข้อมูลเหล่านั้นจำแนกตามกรอบแนวคิดของ House, J.J. (1981) ดังนี้

กิจกรรมการสนับสนุนทางสังคม

- การสนับสนุนด้านจิตใจ - การเยี่ยมเยียน
- พุดคุยให้กำลังใจ
 - อยู่เป็นเพื่อน
 - ปรึกษาหารือ

การสนับสนุนด้านการประเมิน

- ประเมินอาการ สังเกตอาการ
- ประเมินแหล่ง และวิธีการรักษา
- ปรึกษาหารือแหล่งและวิธีการรักษา

การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

- ให้คำแนะนำวิธีการรักษา การปฏิบัติการดูแล เช่น การให้อาหาร การให้ยา การเช็ดตัวลดไข้ การดื่มน้ำอุ่น

การงดอาบน้ำ

- แนะนำการสังเกตอาการหอบ และไข้สูง
- แนะนำแหล่งการรักษา

การสนับสนุนด้านการช่วยเหลือ

สิ่งของ เงินทอง และแรงงาน

- ช่วยเหลือเลี้ยงดู เช่น ป้อนอาหาร ป้อนยา เช็ดตัวลดไข้

สวมเสื้อผ้าเหมาะสม

- ให้เงิน
- ให้อาหาร
- ให้ยืมยานพาหนะพาไปรักษา
- เผื่อดูแลบ้าน
- ให้ยืมกระติกน้ำร้อน
- พาไปรับการรักษา

แหล่งสนับสนุน

ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันและกันของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมนั้นเป็นความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านของบุคคลทั้งหมด ซึ่งตามแนวคิดของ House, J.J. (1981) ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ① ด้านอารมณ์ (Emotional) ② ด้านการประเมิน (Appraisal) ③ ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ④ ด้านการช่วยเหลือสิ่งของ (Instrument) และ House (1981) ยังได้จำแนกบุคคลที่เป็นแหล่งสนับสนุนตามลักษณะความสัมพันธ์ไว้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย
 - 1.1 บุคคลที่เป็นเครือญาติ ได้แก่ คู่สมรส ญาติพี่น้อง เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า-อา
 - 1.2 บุคคลที่คุ้นเคยใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน คนรู้จักคุ้นเคย
2. กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วย
 - 2.1 บุคคลหรือองค์กรที่ให้การดูแลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทางสุขภาพ

2.2 บุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทางสุขภาพ ได้แก่ พระ ครู สมาคมต่าง ๆ กลุ่มแม่บ้าน คนดูแลเด็ก เป็นต้น

จากข้อมูลการศึกษานำร่องพบว่า แหล่งสนับสนุนหมายถึงกลุ่มของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อบิดามารดาเด็กในระหว่างที่บุตรเจ็บป่วย เมื่อพิจารณาตามความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลเหล่านั้นคือ กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นทางการ ที่มีการสัมพันธ์แบบเครือญาติ (Kin) และแบบบุคคลที่คุ้นเคยใกล้ชิด (Kint) ซึ่งประกอบด้วย นุ่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เพื่อน และเพื่อนบ้าน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของบุคคลเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทั้ง 4 ด้าน ตามแนวคิดของ House, J.J. (1981)

พฤติกรรมแสวงหาการดูแลสุขภาพ

เมื่อบิดามารดาเด็กมีความรู้สึกหรือรับรู้ถึงอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นกับบุตรของตน บิดามารดาจะพยายามอธิบายหรือให้ความหมายอาการที่เกิดขึ้น ภายใต้ประสบการณ์ของตนเอง หรือได้รับการบอกกล่าวของเพื่อน เพื่อนบ้าน และญาติพี่น้อง แล้วพยายามแสวงหาความช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา เพื่อให้อาการเหล่านั้นบรรเทาลง หรือหมดไปก่อนที่จะไปพบบุคลากรทางด้านสาธารณสุข

Dean, K.J. (1986) ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยไว้ 4 ระดับด้วยกันคือ

1. การดูแลสุขภาพตนเองของแต่ละบุคคล (Individual Self-Care)
2. การดูแลสุขภาพตนเองของครอบครัว (Family Self-Care)
3. การดูแลสุขภาพโดยเครือข่ายของสังคม (Care from the extent social network)
4. การดูแลสุขภาพโดยกลุ่ม หรือบุคคลในชุมชน (Mutual aid)

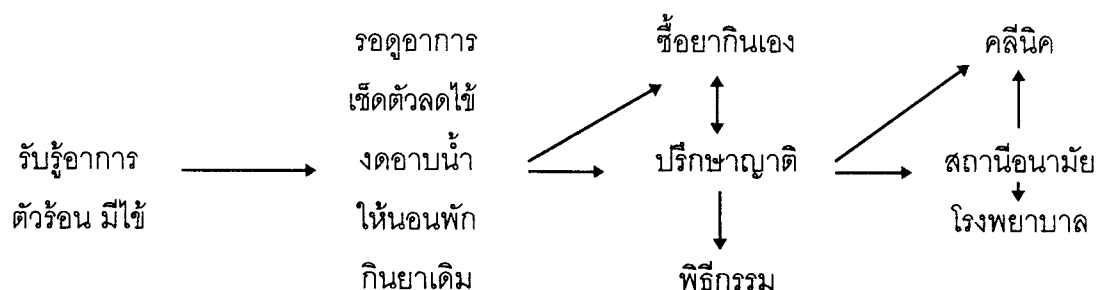
เมื่อบุคคลรับรู้ และตระหนักถึงการเจ็บป่วย บุคคลจะมีพฤติกรรมการเจ็บป่วยอยู่ 4 แบบ คือ ① ไม่ทำอะไร รอดูอาการ (No action, Wait and See) ② การรักษาตนเองโดยไม่ใช้ยา (non medication, Self-treatment) ③ การใช้ยารักษาตนเอง (Self-medication) และ ④ การไปรักษากับบุคคลสาธารณสุข (Professional care) ซึ่งพฤติกรรมการเจ็บป่วยไม่ใช่เรื่องผิดปกติเฉพาะทาง ภาพเท่านั้น แต่รวมถึงภาวะความรู้สึกทางจิตใจของผู้ป่วย และญาติ ต่อผลการรักษาการจะเลือกแหล่งรักษา หรือวิธีการรักษาขึ้นอยู่กับความคาดหวังถึงผลที่จะได้รับน่าจะเป็นวิธีที่ถูกต้อง สะดวก เสียค่าใช้จ่ายน้อย และน่าจะสามารถบำบัดอาการผิดปกตินั้นได้

เมื่อพิจารณาตามข้อมูลการศึกษานำร่อง พบว่า เมื่อบิดามารดาเด็กหรือญาติพี่น้องรับรู้ถึงอาการตัวร้อน มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก หรือมีผื่นตามร่างกายเด็ก ในช่วง 1-2 วันแรก จะไม่ทำอะไร

ภาคผนวก ข.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รอดูอาการก่อน หรือเช็ดตัวลดไข้ งดอาบน้ำ ให้นอนพัก บริโภคน้ำหรือญาติ หรือให้กินยาเดิม บางรายจะซื้อยาตามร้านค้าให้กินเอง ต่อมาวันที่ 2-3 ถ้าอาการไม่ดีขึ้นจะพาเด็กไปรับการตรวจที่สถานีนามัย หรือคลินิก หรือโรงพยาบาล บางรายจะให้ยาสมุนไพร ทำพิธีกรรม ก่อนไปตรวจรักษาที่สถานีนามัย ดังแผนภาพที่แสดงให้เห็น

ภาพแสดง รูปแบบพฤติกรรมแสวงหาการดูแลสุขภาพ

แบบสัมภาษณ์

[] [] []

1 2 3

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นาย/นาง..... ที่อยู่ปัจจุบัน..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... สถานที่ให้สัมภาษณ์ ณ โรงพยาบาลชุมชน.....
ชื่อผู้สัมภาษณ์ นาย/นาง/นางสาว..... ตำแหน่ง..... เริ่มสัมภาษณ์เวลา..... เสร็จเวลา..... รวม..... นาที วัน เดือน ปี (ที่สัมภาษณ์).....

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของบิดา หรือมารดา และบุตรที่ป่วย

คำชี้แจง ขอความกรุณาจากท่าน ช่วยบอกความเป็นจริงตามที่สัมภาษณ์ท่านทุกประการ โดยให้ผู้สัมภาษณ์กรอกข้อความตามที่ท่านบอก ในแบบสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

1. ความเกี่ยวข้องกับบุตรเป็น

1[] บิดา

2[] มารดา

[] 5

2. อายุ.....ปี (นับอายุเต็มปี เศษเดือนปัดเป็นปี)

[] 7 [] 8

3. สถานภาพสมรส

1[] คู่อยู่ด้วยกัน

2[] คู่แยกกันอยู่

[] 10

3[] หย่า

4[] หม้าย

4. การศึกษา

[] 12

1[] ไม่ได้รับการศึกษา

2[] จบประถมศึกษา (ป.6)

3[] จบมัธยมศึกษา (มศ.5, ม.6)

4[] จบอุดมศึกษา (ปวส., ปริญญาตรี, โท)

5. อาชีพ (ทำรายได้หลักหรือมากให้กับครอบครัว) [] 14
- 1[] เกษตรกรรม 2[] รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- 3[] รับจ้าง 4[] ค้าขาย
- 5[] อื่น ๆ (ระบุ).....
6. รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย.....บาท/เดือน []16 []17
- []18 []19
- []20 []21
- []22
7. ชนิดของครอบครัว (ผู้สัมภาษณ์สรุป) []24
- 1[] ครอบครัวเดี่ยว 2[] ครอบครัวขยาย
8. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน []26 []27
9. จำนวนบุตรทั้งหมด.....คน []29 []30
10. ลำดับที่ของบุตรที่ป่วย..... []32
11. อายุของบุตรที่ป่วย.....เดือน (เศษวันนับเป็นเดือน) []34 []35
12. เพศของบุตรที่ป่วย
- 1[] เพศชาย 2[] เพศหญิง []37
13. ระยะเวลาที่เจ็บป่วยก่อนมาตรวจรักษาที่โรงพยาบาล.....วัน []39 []40
- (ที่พบว่าเกิดการเจ็บป่วยครั้งนี้)
14. การวินิจฉัยโรค..... []42

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ

คำชี้แจงในการตอบแบบสัมภาษณ์ :

ผู้วิจัยอยากทราบว่า เมื่อบุตรของท่านเจ็บป่วย บุคคลใดให้การช่วยเหลือสนับสนุน และบุคคลเหล่านั้นให้การช่วยเหลือสนับสนุนในด้านอารมณ์ ด้านประเพณี ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านทรัพยากรแก่ท่านอย่างไรในแต่ละข้อความตามกำหนด ขอให้ท่านเลือกตอบ 1 คำตอบ ที่ตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับท่านมากที่สุด และตอบให้ครบทุกแหล่ง โดยแสดงเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อความตามเกณฑ์ดังนี้

- ไม่เป็นจริงเลย เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นกับท่านเลย
- เป็นจริงเล็กน้อย เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้น ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นกับท่านบางครั้ง
- เป็นจริงปานกลาง เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้น ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นกับท่านบ่อย
- เป็นจริงมากที่สุด เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้น ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นกับท่านเกือบทุกครั้ง หรือเป็นประจำ

1. บุคคลใดต่อไปนี้ ที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนท่านมากที่สุด ขณะที่บุตรของท่านเจ็บป่วยครั้งนี้ (ตอบ 1 ข้อเท่านั้น) []44

1[] บิดามารดา

2[] ญาติพี่น้อง

3[] เพื่อนบ้าน

4[] เพื่อนร่วมงาน

5[] อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม	แหล่งสนับสนุน	ไม่เป็นจริง	จริงเล็กน้อย	จริงปานกลาง	จริงมาก	สำหรับผู้วิจัย
ด้านอารมณ์						
1. มีคนมาเยี่ยมเยียน พุดคุย แสดงความห่วงใยท่าน ขณะที่บุตรเจ็บป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 46 [] 47
2. มีคนถามข่าวคราวให้กำลังใจ ในการดูแลบุตรที่เจ็บป่วยแก่ท่าน	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 48 [] 49
3. มีคนร่วมปรึกษาหารือ รับฟัง การพุดคุยถึงอาการเจ็บป่วย การดูแล และการไปใช้บริการ ตรวจรักษาสุขภาพของบุตร ร่วมกับท่าน	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 50 [] 51
4. มีคนบอกให้ท่านทราบว่า ท่าน ต้องการความช่วยเหลือ เขายินดีให้ความช่วยเหลือท่าน	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 52 [] 53
5. มีคนปฏิเสธเมื่อท่านขอความช่วยเหลือจากเขาในการพุดคุย เป็นเพื่อนขณะดูแลบุตรที่เจ็บป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 54 [] 55

การสนับสนุนทางสังคม	แหล่งสนับสนุน	ไม่เป็นจริง	จริงเล็กน้อย	จริงปานกลาง	จริงมาก	สำหรับผู้วิจัย
6. มีคนเป็นเพื่อนายต่อการพูดคุยและรับฟังเกี่ยวกับการดูแลและไปใช้บริการตรวจรักษาสุขภาพบุตรของท่าน	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 56 [] 57
ด้านการประเมิน						
7. มีคนบอกให้ท่านทราบว่ามีวิธีการดูแลและการไปใช้บริการตรวจรักษาสุขภาพบุตรของท่านนั้นถูกต้อง	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 58 [] 59
8. มีคนเห็นด้วยกับท่านที่นำบุตรไปรับการตรวจรักษาสุขภาพที่โรงพยาบาลเมื่อบุตรมีอาการผิดปกติ	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 60 [] 61
9. มีคนเห็นด้วย เมื่อท่านซื้อยาให้บุตรกินเองขณะที่บุตรเจ็บป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 62 [] 63
10. มีคนยืนยันกับท่านว่า การรักษาโดยไม่ใช้ยา เช่น การเช็ดตัวเมื่อมีไข้ การทำให้ร่างกายอบอุ่นเป็นต้น สามารถรักษาอาการเจ็บป่วยได้	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 64 [] 65

การสนับสนุนทางสังคม	แหล่งสนับสนุน	ไม่เป็นจริง	จริงเล็กน้อย	จริงปานกลาง	จริงมาก	สำหรับผู้วิจัย
11. มีคนรับรองกับท่านว่า การรักษาแบบพื้นบ้าน (โบราณ) กับการรักษาแบบแผนปัจจุบัน ร่วมกันทำให้การเจ็บป่วยหายได้	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 66 [] 67
12. มีคนเปรียบเทียบผลของการไปรับบริการตรวจรักษาสุขภาพที่คลินิก กับโรงพยาบาลให้ท่านทราบว่า ไม่แตกต่างกัน	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 68 [] 69
ด้านข้อมูลข่าวสาร						
13. มีคนบอกถึงการดูแลบุตร การสังเกตอาการผิดปกติ และการรักษาที่ท่านควรจะทราบให้ท่านรับรู้	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 70 [] 71
14. มีคนบอกถึงอันตรายของการซื้อยาให้บุตรกินเอง ขณะที่เจ็บป่วยแก่ท่าน	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 72 [] 73
15. มีคนบอกถึงประโยชน์ของการให้อาหารและการพักผ่อน ขณะที่บุตรเจ็บป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 74 [] 75

การสนับสนุนทางสังคม	แหล่งสนับสนุน	ไม่ เป็น จริง	จริง เล็ก น้อย	จริง ปาน กลาง	จริงมาก	สำหรับ ผู้วิจัย
16. มีคนบอกให้ท่านรู้ถึงวิธีการดูแลบุตรที่เจ็บป่วยและสถานบริการสุขภาพต่าง ๆ ที่ท่านสามารถทำเองได้และไปใช้บริการได้	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 76 [] 77
17. มีคนบอกให้ท่านรู้ถึงการเดินทางไปรับบริการตรวจรักษาสุขภาพยังสถานบริการต่าง ๆ	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 78 [] 79
18. มีคนบอกถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดูแลรักษาสุขภาพของบุตรที่เจ็บป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 80 [] 81
ด้านทรัพยากร						
19. มีคนอยู่เป็นเพื่อน และช่วยเหลือในการดูแลบุตรที่เจ็บป่วย เช่นการให้ยา ให้อาหาร เป็นต้น	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 82 [] 83
20. มีคนช่วยเหลืองานบ้าน หรืองานในหน้าที่ของท่านขณะที่ท่านดูแลรักษานบุตรที่ป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 84 [] 85
21. มีคนบริการนำส่ง และพาไปรับการตรวจรักษายังแหล่งบริการสุขภาพต่าง ๆ	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					[] 86 [] 87

การสนับสนุนทางสังคม	แหล่งสนับสนุน	ไม่เป็นจริง	จริงเล็กน้อย	จริงปานกลาง	จริงมาก	สำหรับผู้วิจัย
22. มีคนให้เงิน หรือให้กู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการดูแลรักษาบุตรที่ป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					☐ 88 ☐ 89
23. มีคนให้ยืมสิ่งของ หรือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดูแลรักษาบุตรที่ป่วย เช่น กระจกน้ำร้อน ยานพาหนะ เป็นต้น	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					☐ 90 ☐ 91
24. มีคนช่วยเหลือในการจัดหา หรือแบ่งปันอาหารให้แก่ท่าน ขณะที่ท่านดูแลบุตรที่ป่วย	1.ญาติพี่น้อง 2.กลุ่มเพื่อน					☐ 92 ☐ 93

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมแสวงหาการดูแลสุขภาพ

คำชี้แจงในการตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยอยากทราบว่า เมื่อเกิดอาการต่าง ๆ เกิดขึ้นกับบุตรของท่านแล้ว ท่านมีพฤติกรรมแสวงหาการดูแลสุขภาพที่เกี่ยวข้องทั้งวิธีการดูแล และการไปใช้บริการตรวจรักษาสุขภาพยังแหล่งต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรมท่านสามารถเลือกตอบได้ 1 คำตอบ ที่ตรงกับความเป็นจริงที่ปฏิบัติมากที่สุด โดยการตอบมีเกณฑ์ดังนี้

- ทำเป็นประจำ หมายถึง ทำกิจกรรมนั้นทุกครั้งเมื่อเจ็บป่วย
- ทำเป็นบางครั้ง หมายถึง ทำกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้งเมื่อเจ็บป่วย
- ไม่เคยทำ หมายถึง ไม่เคยทำกิจกรรมนั้นเลย

1. เมื่อบุตรมีอาการไข้ ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรม	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำประจำ	ผู้วิจัย
1. ไม่ทำอะไร ปล่อยให้หายเอง หรือรอดูอาการไปก่อน				[] 94
2. ปฏิบัติด้วยวิธีต่าง ๆ โดยไม่ใช้ยา เช่น สอนถามบุคคลอื่น งดอาบน้ำ เช็ดตัวเด็ก สวมเสื้อให้เหมาะสม งดน้ำเย็น หรือน้ำแข็ง เป็นต้น				[] 95
3. รักษาแบบโบราณ เช่น เป่าหัว ผูกแขน ขวัญ กินยาฝน เช็ดตัวด้วยยาฝน เป็นต้น				[] 96
4. การซื้อยาให้กินเอง เช่น ยาลดไข้ ยาฆ่าเชื้อ เป็นต้น				[] 97
5. รักษาที่คลินิกเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือ พยาบาล				[] 98
6. รักษาที่คลินิกแพทย์				[] 99
7. รักษาที่สถานอนามัย				[] 100
8. รักษาที่โรงพยาบาล				[] 101

2. เมื่อบุตรของท่านมีอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรม	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำประจำ	ผู้วิจัย
1. ไม่ทำอะไร ปลดปล่อยให้หายเอง หรือรอดูอาการไปก่อน				[] 102
2. ปฏิบัติด้วยวิธีต่าง ๆ โดยไม่ใช้ยา เช่น ทำให้อ่างกายอบอุ่น เช็ดจมูกให้หายใจโล่ง อยู่ในที่อากาศปลอดโปร่ง ให้พักผ่อน และสอบถามบุคคลอื่น เป็นต้น				[] 103
3. รักษาแบบโบราณ เช่น ให้สูดดมสมุนไพร หรืออาบน้ำแช่สมุนไพร				[] 104
4. การซื้อยาให้กินเอง เช่น ซื้อยาลดน้ำมูก ยาแก้แพ้ สูดดมหรือทาวีคส์				[] 105
5. รักษาที่คลินิกเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือพยาบาล				[] 106
6. รักษาที่คลินิกแพทย์				[] 107
7. รักษาที่สถานอนามัย				[] 108
8. รักษาที่โรงพยาบาล				[] 109

3. เมื่อบุตรของท่านมีอาการไอ ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรม	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำประจำ	ผู้วิจัย
1. ไม่ทำอะไร ปลอ่ยให้หายเอง หรือรอดูอาการไปก่อน				[] 110
2. ปฏิบัติด้วยวิธีต่าง ๆ โดยไม่ใช้ยา เช่น ให้จิบน้ำอุ่น งดอาหารแสลง (รสหวาน มัน หรือเย็น) สอบถามบุคคลอื่น เป็นต้น				[] 111
3. รักษาแบบโบราณ เช่น ให้กินยาฝน อมยาสมุนไพร ป้ายลิ้นด้วยน้ำผึ้งผสมมะนาว เป่าหัว หรือผูกแขนขวัญ เป็นต้น				[] 112
4. การซื้อยาให้กินเอง เช่น ยาละลายเสมหะ ยาระงับอาการไอ ทานหรือสูดดมวิคส์				[] 113
5. รักษาที่คลินิกเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือพยาบาล				[] 114
6. รักษาที่คลินิกแพทย์				[] 115
7. รักษาที่สถานอนามัย				[] 116
8. รักษาที่โรงพยาบาล				[] 117

4. เมื่อบุตรของท่านมีอาการหายใจมีเสียงดัง หรือหายใจลำบาก มีหน้าอกบวม หรือหอบ ท่าน
ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรม	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำประจำ	ผู้วิจัย
1. ไม่ทำอะไร ปล่อยให้หายใจเอง หรือรอดูอาการไปก่อน				[] 118
2. ปฏิบัติด้วยวิธีต่าง ๆ โดยไม่ใช้ยา เช่น ดูดเสมหะทิ้ง เช็ดรูจมูกให้หายใจโล่ง พักผ่อนมากขึ้น สอบถามบุคคลอื่น เป็นต้น				[] 119
3. รักษาแบบโบราณ เช่น ให้สูดดม หรือเช็ดตัวด้วยสมุนไพร เป่าหัว และหน้าอก ผูกแขนเรียกขวัญ				[] 120
4. การซื้อยาให้กินเอง เช่น ยาละลายเสมหะ ยาลดไข้ ยาแก้ไอ และยาแก้ปวด				[] 121
5. รักษาที่คลินิกเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือพยาบาล				[] 122
6. รักษาที่คลินิกแพทย์				[] 123
7. รักษาที่สถานอนามัย				[] 124
8. รักษาที่โรงพยาบาล				[] 125

5. เมื่อบุตรของท่านมีอาการเจ็บคอ คอบวมแดง ดุदन้า, นม หรือกินอาหารไม่ได้ ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรม	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำประจำ	ผู้วิจัย
1. ไม่ทำอะไร ปล่อยให้หายเอง หรือรอดูอาการไปก่อน				[] 126
2. ปฏิบัติด้วยวิธีต่าง ๆ โดยไม่ใช้ยา เช่น เปลี่ยนชนิดของอาหาร ให้จิบน้ำอุ่น ๆ สอบถามบุคคลอื่น เป็นต้น				[] 127
3. รักษาแบบโบราณ เช่น เป่าคอ ด้วยสมุนไพร กินยาต้ม กวาดคอด้วยเกลือและเปลือกแค เป็นต้น				[] 128
4. การซื้อยาให้กินเอง เช่น ยาฆ่าเชื้อ ยาอม แก้เจ็บคอ เป็นต้น				[] 129
5. รักษาที่คลินิกเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือพยาบาล				[] 130
6. รักษาที่คลินิกแพทย์				[] 131
7. รักษาที่สถานอนามัย				[] 132
8. รักษาที่โรงพยาบาล				[] 133

ภาคผนวก ค.
สูตรที่ใช้ในการวิจัย

สูตรที่ใช้ในการวิจัย

1. สูตรในการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง (Yamane, T., 1970)

$$n = \frac{Z^2 \pi (1 - \pi) N}{Z^2 \pi (1 - \pi) + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างในการศึกษา

Z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนด (มีระดับ 95% ฉะนั้น $Z = 1.96$)

π = สัดส่วนของประชากรเด็ก 0-5 ปี ที่ป่วยเป็นโรคติดเชื้อเฉียบพลัน ทางเดินหายใจในเด็ก (ARIC) ตามรายงานสถิติ ปี 2536 = 0.28

e = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ กำหนดให้ = 0.05

N = จำนวนผู้ป่วยเป็นโรคติดเชื้อเฉียบพลันทางเดินหายใจทั้งหมดจากรายงานสถิติ ปี พ.ศ. 2536 = 3,722 คน

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.28) (0.72) (3,722)}{(1.96)^2 (0.28) (0.72) + 3,722 (0.05)^2}$$

$$= 285.99 \text{ จำนวนเต็ม } 286 \text{ คน}$$

ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมทั้งหมด 290 คน จึงได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

2. สูตรในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง (ยูวดี ฤาชา และคณะ, 2526)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง

n = จำนวนข้อในแบบสัมภาษณ์

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของข้อคำถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของข้อคำถามทั้งฉบับ

3. สูตรในการทดสอบความเป็นอิสระ (Test of Independence or Association) ด้วยไคสแควร์ (สัมพันธ์ พันธุ์พฤษย์, 2539)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

$$df = (r-1)(c-1)$$

เมื่อ O_{ij} = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed frequency)

E_{ij} = ความถี่ที่คาดหวังทางทฤษฎี (Expected frequency)

4. สูตรในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถ่วง (The Contingency Coefficient : C) ซึ่งเป็นค่าบ่งชี้ขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร (สัมพันธ์ พันธุ์พฤษย์, 2539)

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}}$$

เมื่อ χ^2 = ค่าไคสแควร์จากการคำนวณ

n = จำนวนตัวอย่าง

5. สูตรในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแต่ละส่วน (นิยม ปุราคำ, 2521)

$$n_h = \frac{n \times N_h}{N}$$

เมื่อ n_h = จำนวนตัวอย่างในแต่ละส่วน
 n = จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา (290)
 N_h = จำนวนประชากรแต่ละส่วน
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด (3,722)

แทนค่าในสูตร

ส่วนที่ 1 ประชากรจำนวน 832 คน

$$\begin{aligned} n_1 &= \frac{832 \times 290}{3,722} \\ &= 64.8 \text{ จำนวนเต็ม } 65 \text{ คน} \end{aligned}$$

ส่วนที่ 2 ประชากรจำนวน 1,848 คน

$$\begin{aligned} n_2 &= \frac{1,848 \times 290}{3,722} \\ &= 143.9 \text{ จำนวนเต็ม } 144 \text{ คน} \end{aligned}$$

ส่วนที่ 3 ประชากรจำนวน 1,042 คน

$$\begin{aligned} n_3 &= \frac{1,042 \times 290}{3,722} \\ &= 81.1 \text{ จำนวนเต็ม } 81 \text{ คน} \end{aligned}$$

ภาคผนวก ง.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ศรีเวียง ไพโรจน์กุล
ภาควิชาภูมิมาตรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพงษ์ ศรีแสนปาง
ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมภา สุตรา
ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ ปันราช
ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. อาจารย์ ดร.อารีย์ พรหมไม้
ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. นายแพทย์สาโรจน์ มะรุมดี
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
7. นายแพทย์สามารถ คล่องดี
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนคำม่วง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์